

Sprawozdanie z realizacji zadania pn. „Błękitna Szkoła – warsztaty morskie na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom antropogenicznym Morza Bałtyckiego” objętego umową dotacji nr WFOŚ/D/515/2055/2019 z dnia 06.08.2019 r.

Jednym z wielu projektów pro-przyrodniczych realizowanych przez Fundację Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego wspólnie ze Stacją Morską im. Profesora Krzysztofa Skóry Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego jest projekt edukacyjny „Błękitna Szkoła”. Cieszy się on ogromnym zainteresowaniem wśród dzieci i nauczycieli, nie tylko w województwie pomorskim, ale także na terenie całego kraju. Projekt ten, prowadzony od roku 2000, poprzez zróżnicowane formy aktywnych zajęć edukacyjnych umożliwia zdobywanie wiedzy i praktyki z zakresu wielu aspektów dotyczących środowiska morskiego Bałtyku. Zajęcia te w formie jedno- lub dwudniowych warsztatów terenowych i laboratoryjnych oraz krótkich lekcji przeznaczone są przede wszystkim dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, jednakże ich odbiorcami są również dzieci młodsze, studenci, osoby dorosłe, w tym także turyści odwiedzający fokarium Stacji Morskiej, grupy zawodowo związane z morzem lub ochroną środowiska czy słuchacze różnych kierunków Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Biorąc pod uwagę wzrastające zainteresowanie fauną i florą Bałtyku oraz brak często fundamentalnej wiedzy na temat zamieszkujących morze organizmów, szczególnie dotyczącej zagrożeń dla bioróżnorodności tego akwenu, w ramach realizowanego projektu rozszerzono dotychczasową ofertę edukacyjną Błękitnej Szkoły. Zajęcia uzupełnione zostały o panel dedykowany rodzajom i źródłom zagrożeń dla mieszkańców Morza Bałtyckiego, a zwłaszcza tematyce zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi. Panel ten jest również odpowiedzią na pojawiające się nowe wyzwania dla ochrony przyrody w świecie, badań środowiskowych i odkryć naukowych.

Nowy panel został opracowany w ten sposób, aby jego odbiorcami mogli być wszyscy uczestnicy zajęć, zaś forma i czas prowadzonych warsztatów oraz zakres przekazywanych treści dostosowane zostały do wieku adresatów projektu.

W okresie realizacji projektu liczba jego bezpośrednich odbiorców, tj. liczba uczniów, którzy wzięli czynny udział w zajęciach edukacyjnych w ramach Błękitnej Szkoły wyniosła **5726 osób** (do 28.11.2019). Byli to zarówno uczestnicy zajęć stacjonarnych w Stacji Morskiej (4061), jak i odbiorcy zajęć wyjazdowych (1665), gdy to edukator Błękitnej Szkoły przyjeżdżał do placówki, której uczniowie z różnych przyczyn (najczęściej ekonomicznych) nie mogli przyjechać do Helu.

W ramach realizacji projektu „Błękitna Szkoła – warsztaty morskie na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom antropogenicznym Morza Bałtyckiego” opracowano i wyprodukowano także drukowane materiały edukacyjne – **ulotkę edukacyjno-informacyjną (1000 egz.) oraz „Kalendarz morskiego przyrodnika” (7000 egz.)**. Materiały te, dedykowane problematyce związanej z zagrożeniami dla bałtyckich gatunków fauny i flory, dystrybuowane były i będą nie tylko podczas zajęć Błękitnej Szkoły, ale także podczas plenerowych wydarzeń edukacyjnych oraz na terenie fokarium Stacji Morskiej. Dzięki temu odbiorcami pośrednimi zrealizowanego projektu byli również **uczestnicy poniższych wydarzeń (10850 osób) oraz osoby odwiedzające fokarium.**

- Dzień Muzeów w Muzeum Ziemi Puckiej (17.05.2019): 500 osób
- XVII Międzynarodowy Dzień Bałtyckiego Morświna ASCOBANS (19.05.2019): 1000 osób
- Dzień Dziecka z bałtyckimi ssakami w fokarium (31.05.2019): 150 osób
- Dzień Dziecka we Władysławowie (1.06.2019): 500 osób
- Dzień Zrównoważonego Rozwoju na Uniwersytecie Gdańskim (3.06.2019): 400 osób
- XI piknik przyrodniczy "Bioróżnorodność - poznaj by zachować" (8.06.2019): 500 osób
- XV Dzień Ryby w Helu (27.07.2019): 7000 osób
- Plażowy piknik edukacyjny w Krynicy Morskiej (3.08.2019): 500 osób
- Edukacyjny Piknik w Pucku (11.08.2019): 300 osób

Doświadczenia zebrane podczas kilkunastu lat funkcjonowania Błękitnej Szkoły pokazują, że większość Polaków uważa, iż antropogeniczne czynniki zagrażające

bioróżnorodności Morza Bałtyckiego dotyczą przed wszystkim jego wybrzeży. Przeciętny polski uczeń posiada znikomą wiedzę na temat geograficznych cech Morza Bałtyckiego, brakuje mu podstawowych informacji o faunie i florze tego akwenu. Przy takim stanie wiedzy trudno jest przekonać społeczeństwo, że podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska morskiego ma sens. A lista zagrożeń, z którymi bałtycka przyroda musi się borykać, stale wzrasta. By walczyć z niektórymi z nich, np. zanieczyszczeniem plastikiem czy z eutrofizacją, wystarczy zmiana nawyków, gdyż nasze codzienne wybory mają konsekwencje dla Morza Bałtyckiego. Dlatego też w ramach realizacji tego projektu wiedzę na temat zagrożeń antropogenicznych, w tym przede wszystkim zanieczyszczenia środowiska morskiego, dystrybuowano również wśród turystów odwiedzających fokarium Stacji Morskiej poprzez materiały drukowane i przekaz ustny w formie prelekcji. **Od 1.01 do 28.11.2019 roku fokarium odwiedziło ponad 400000 osób**, stając się pośrednimi odbiorcami projektu „Błękitna Szkoła – warsztaty morskie na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom antropogenicznym Morza Bałtyckiego”.

Dzięki realizacji projektu możliwy był także zakup niezbędnego sprzętu do prowadzenia zajęć w terenie, w tym np. drobnego sprzętu akwarystycznego (m.in.: filtrów, napowietrzaczy – w celu stworzenia edukacyjnego akwarium przedstawiającego różne typy siedlisk oraz zróżnicowaną faunę i florę Morza Bałtyckiego), odzieży ochronnej dla uczniów (wodery) oraz drobnego sprzętu laboratoryjnego do przeprowadzenia analiz pobranych próbek. Na cele edukacyjne w ramach projektu zaprojektowano i wykonano flagi informacyjno-edukacyjne, które eksponowane były w miejscach prowadzenia zajęć terenowych.

Od 1 stycznia do 28 listopada 2019 roku w stacjonarnych zajęciach dydaktycznych Błękitnej Szkoły wzięły udział 144 grupy z 4061 słuchaczami (Tab.1). Łącznie zostało przeprowadzonych 801 godzin zajęć, w tym 136 godzin lekcji, 399 godzin kursów 1-dniowych i 266 godzin kursów 2-dniowych.

Tabela 1. Frekwencja liczby zajęć, liczby godzin i uczniów biorących udział w zajęciach Błękitnej Szkoły od 1 stycznia do 28 listopada 2019 roku.

2019	Liczba zajęć	Liczba godzin	Liczba uczniów
Lekcja	68	136	2070
Kurs 1dn.	57	399	1490

Kurs 2dn.	19	266	501
RAZEM	144	801	4061

Ponadto edukatorzy Błękitnej Szkoły przeprowadzili w okresie realizacji projektu zajęcia wyjazdowe dla 16 grup, a wzięło w nich udział 1665 uczniów.

Podsumowanie i wnioski:

Liczba uczniów biorących udział w stacjonarnych zajęciach warsztatowych wyraźnie wzrasta w cieplejszych miesiącach (Tabela 2). Wynika to z warunków atmosferycznych panujących w tym okresie, a także z możliwości ubogacenia zajęć o warsztaty terenowe. Najwyższym wskaźnikiem frekwencji charakteryzują się następujące miesiące:

- Maj – 1066 uczestników
- Czerwiec – 854 uczestników
- Wrzesień – 549 uczestników
- Październik – 533 uczestników

Wiosną i jesienią, ze względu na bardziej sprzyjające warunki atmosferyczne, frekwencja na zajęciach jest 2-3 krotnie wyższa niż zimą. Niestety, ze względu na małe zaplecze techniczne i niewielką kadrę edukacyjną w okresie wzmożonego zainteresowania zajęciami nie jesteśmy w stanie przyjąć wszystkich zainteresowanych grup.

Tabela 2. Frekwencja liczby zajęć, liczby godzin i uczniów biorących udział w Błękitnej Szkole w poszczególnych miesiącach (01.01 – 28.11) w roku 2019.

Miesiąc	Rodzaj zajęć	Liczba zajęć	Liczba godzin	Liczba uczniów
styczeń	lekcja	1	2	44
	kurs 1dn.	3	21	53
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	4	23	97
luty	lekcja	2	4	67
	kurs 1dn.	2	14	55
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	4	18	122
marzec	lekcja	0	0	0

	kurs 1dn.	4	28	76
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	4	28	76
kwiecień	lekcja	0	0	0
	kurs 1dn.	4	28	101
	kurs 2dn.	3	42	78
	Suma	7	70	179
maj	lekcja	21	42	735
	kurs 1dn.	6	42	169
	kurs 2dn.	7	98	162
	Suma	34	182	1066
czerwiec	lekcja	14	28	550
	kurs 1dn.	8	56	193
	kurs 2dn.	4	56	111
	Suma	26	140	854
lipiec	lekcja	10	20	146
	kurs 1dn.	0	0	0
	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	10	20	146
sierpień	lekcja	1	2	22
	kurs 1dn.	1	7	18
	kurs 2dn.	1	14	33
	Suma	3	23	73
wrzesień	lekcja	6	12	147
	kurs 1dn.	11	77	315
	kurs 2dn.	3	42	87
	Suma	20	131	549
październik	lekcja	9	18	262
	kurs 1dn.	10	70	241
	kurs 2dn.	1	14	30
	Suma	20	102	533
listopad	lekcja	4	8	97
	kurs 1dn.	8	56	269

	kurs 2dn.	0	0	0
	Suma	12	64	366
Razem		144	801	4061

W roku 2019 większość przeprowadzonych zajęć w ramach realizowanego projektu to lekcje i kursy jednodniowe, zaś, ze względu na specyfikę położenia Helu i odległość, na zajęcia Błękitnej Szkoły przyjeżdżały głównie grupy z województwa pomorskiego (Tabela 3).

Tabela 3. Liczba grup biorących udział w zajęciach Błękitnej Szkoły w 2019 roku, z poszczególnych województw.

Województwo	Liczba grup
dolnośląskie	1
kujawsko-pomorskie	2
lubelskie	0
lubuskie	0
łódzkie	4
małopolskie	0
mazowieckie	22
opolskie	0
podkarpackie	1
podlaskie	0
pomorskie	98
śląskie	8
świętokrzyskie	0
warmińsko-mazurskie	4
wielkopolskie	4
zachodniopomorskie	0
inne	0
Suma	144